

IN MEMORIAM

Наталя Хобзей (1964–2018)

Наукова спільнота угорських україністів глибоко сумує з приводу передчасної смерті відомої української мовознавиці, досвідченої науковиці, прекрасної організаторки, мудрої наставниці і доброї Людини – Наталі Хобзей.

Ім'я Наталі Василівни Хобзей, кандидата філологічних наук, старшого наукового співробітника, завідувачки відділу української мови Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича, авторки понад ста наукових праць, керівника наукових проектів відоме у слов'янському світі перш за все завдяки її вагомому внеску у розвиток української синхронної та діахронної діалектології, лексикології української мови, етнолінгвістики, історичної та синхронної лексикографії. Про високий рівень професіоналізму свідчить те, що її обрано головою мовознавчої комісії Наукового товариства ім. Шевченка, а також головою редакційної колегії збірників серії «Історія мов», членом редколегії журналу «Міфологія і фольклор». Наталя Хобзей була членом етнолінгвістичної та діалектологічної комісій Міжнародного комітету славістів, членом редколегії серійних видань «Gwary dziś» (Познань, Польща), «*Studia Łomżyńskie*» (Ломжа, Польща).

Серед наукових зацікавлень Наталі Василівни були гуцульські говорки, яким присвятила чимало праць: вона є співавторкою короткого словника «Гуцульські говорки» (1997), відповідальним редактором праць «Скарби гуцульського говору» (2008), співавторкою словника «Гуцульські світи. Лексикон» (2013). Наталя Хобзей вважала доцільним створити із групою колег-однодумців словник мовлення Львова. Тлумачний словник отримав назву «Лексикон львівський поважно і на жарт». За висловом дослідниці, словник спочатку був таки справді жартом або розвагою, але із часом перетворився в серйозну, поважну працю (див. Хобзей та ін. 2015: 44). Укладачі ставили за мету показати мовлення українського Львова упродовж XX століття. «Лексикон» витримав чотири видання (2009, 2012, 2015, 2019 р.), став найкращою книжкою форуму видавців 2009 року.

Упродовж десятиліть Наталя Хобзей завдяки своїм знанням, ерудиції та досвіду згуртовувала довкола себе мовознавців-діалектологів, лексикографів, істориків української мови, зорганізувавши кілька десят наукових конференцій та семінарів, заснувавши науковий збірник «Діалектологічні студії» та серійне видання «Діалектологічна скриня». Для участі до наукових зустрічей запрошуvalа мовознавців – поціновувачів української мови з різних науково-дослідних центрів України та сусідніх держав: Польщі, Австрії, Словаччини, Угорщини, Німеччини, Болгарії, Білорусі, Росії.

На запрошення Наталі Хобзей україністи різних вишів Угорщини щороку брали участь у наукових конференціях, семінарах та інших заходах, організованих відділом української мови Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Мовознавці-україністи Будапештського університету ім. Лоранда Етвеша, Сегедського наукового університету та Ніредьгазького університету (попередня назва Ніредьгазький інститут) підтримували наукові та дружні зв'язки з Наталею Василівною

і колективом відділу української мови, а результати своїх наукових розвідок з українського мовознавства друкували у фахових виданнях інституту, зокрема присвячених актуальним проблемам синхронної та діахронної діалектології і лексикографії.

Сумна звістка про раптову передчасну смерть Наталі Хобзей надійшла до Будапешта 21 серпня 2018 року, тоді, коли наукова спільнота славістів зібралася в Белградському університеті на XVI Міжнародному конгресі славістів. Саме в цей день (21 серпня) у секції «Міграція слів: германізми у східнослов'янських мовах, які мають відповідники в польській мові» Наталя Василівна мала виступити із темою «Германізми в староукраїнській мові: безпосередні запозичення, посередництво польської мови і зв'язок із старобілоруською мовою». Присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять відомої української мовознавиці.

Наталя Хобзей – толерантна, вимоглива, турботлива і справедлива, – про такі риси особистості відомої науковиці згадувала Тетяна Ястремська (див. ЯСТРЕМСЬКА 2015: 208).

Обірвалося життя прекрасної Людини саме в розквіті творчих сил. Непоправної втрати зазнала україністика. У нашій пам'яті Наталя Хобзей залишиться високоавторитетною мовознавицею, глибокою шанувальницею і дослідницею української мови, її говорів та історії, світлою і добродушною особистістю, доњкою Львівщини. Нам усім не вистачатиме доброї і щирої Колеги.

Єлизавета Барань

Література

- ХОБЗЕЙ та ін. 2019 = ХОБЗЕЙ Наталя, Сімович Ксенія, ЯСТРЕМСЬКА Тетяна, Дидик-Меуш Ганна: *Лексикон львівський: поважно і на жарт*. Видання четверте, змінене і доповнене. Львів, 2019.
- ЯСТРЕМСЬКА 2015 = ЯСТРЕМСЬКА Тетяна: Наукові світи Наталі Хобзей. В кн.: *Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України в 2014 році*. Інформаційний бюллетень. Львів, 2015. 208–210.

Antonín Vašek (1925–2018)

Am 19. Dezember 2018 ist der Bohemist, Dialektologe, Karpatologe und Kontaktlinguist Univ.-Prof. Dr. Antonín Vašek im Alter von 93 Jahren in Brünn verstorben. Geboren wurde er in einer katholischen Familie am 25. September 1925 in Zubří (dt. Zubern, Mährische Walachei).

Entscheidender Impuls für seine sprachliche und sprachwissenschaftliche Ausbildung, die zu seiner Karriere als international anerkannter Linguist führte, war ein Zufall. In seinem Heimatort half er einst beim Löschen eines brennenden Hauses, in dem ein Rentner – ein begeisterter Fremdsprachenliebhaber – lebte. Der junge Antonín rettete einen Teil seiner Bibliothek vor der Vernichtung. Aus Dankbarkeit schenkte ihm der Mann Lehrbücher und Wörterbücher und brachte ihm Deutsch, Englisch, Französisch, später auch Russisch bei, was gegen Ende des zweiten Weltkrieges besonders nützlich war.

Nach dem Krieg absolvierte Antonín Vašek erfolgreich die höhere Landwirtschaftsschule und gleichzeitig das Gymnasium in Přerov (dt. Prerau). An der Philosophischen Fakultät der Masaryk-Universität in Brünn studierte er Bohemistik und Anglistik. Während